

**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Т.Г. ШЕВЧЕНКА**

ВІСНИК

**Чернігівського національного
педагогічного університету**

Випуск 93

Серія: ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

**Чернігів
2011**

ВІСНИК
Чернігівського національного педагогічного університету
імені Т.Г.Шевченка

Головна редакційна колегія

Головний редактор доктор педагогічних наук, професор,
чл.-кор. НАПН України **Носко М.О.**

Відповідальний редактор доктор історичних наук, професор **Дятлов В.О.**

Редакційна колегія серії "Педагогічні науки": Бобир С.Л., Боровик А.Г., Гетта В.Г., Гринь Т.В., Жила С.О., Завацька Л.М., Зайченко І.В., Носко М.О., Сидоренко В.К., Кузьомко Л.М., Ляшенко О.І., Огієнко М.М., Пліско В.І., Ростовський О.Я., Савченко В.Ф., Сеніна В.К., Скок М.А., Скребець В.О., Стрілець С.І., Торубара О.М.

Відповідальні за випуск: доктор педагогічних наук, професор **Зайченко І.В.**
кандидат педагогічних наук, доцент **Вінниченко Є.Ф.**

За зміст публікацій, достовірність результатів досліджень відповідальність несуть автори.

Заснований 30 листопада 1998 р.
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 17500-6250 ПР від 16.11.2010 р.)

Адреса редакційної колегії:
14013, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53, тел. (04622) 3-20-09.

Рекомендовано до друку вченою радою
Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка
(протокол № 3 від 26 жовтня 2011 року)

Постановою Вищої атестаційної Комісії України "Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: педагогічні науки" внесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата педагогічних наук.

(Постанова президії ВАК України
від 16 грудня 2009 р. № 1-05/6)

© Чернігівський національний педагогічний
університет імені Т. Г.Шевченка, 2011
© Автори, 2011

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Розглянуто схему організації навчального процесу вивчення англійської мови з використанням інформаційних технологій у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: *інформаційні технології, навчання, англійська мова, навчальний процес, активізація діяльності студентів.*

Сучасний період розвитку суспільства характеризується сильним впливом на нього комп'ютерних технологій, які забезпечують поширення інформаційних потоків в суспільстві, утворюючи глобальний інформаційний простір. Невід'ємною і важливою частиною цих процесів є комп'ютеризація освіти в цілому. Під інформаційним потоком розуміють стабільний рух інформації, спрямований від джерела інформації до отримувача, визначений функціональними зв'язками між ними [1]. Інформаційний простір (від англ. information space) означає сфери в сучасному суспільному житті світу, в яких інформаційні комунікації відіграють провідну роль. У цьому значенні поняття інформаційного простору зближується з поняттям інформаційного середовища [1].

Впровадження сучасної комп'ютерної техніки і засобів передачі інформації в різні сфери людської діяльності призвело до появи принципово нових способів здійснення цієї діяльності. Ці способи, засновані на широкому використанні унікальних можливостей комп'ютерної техніки з опрацювання, зберігання і надання інформації, об'єднані в поняття новітні інформаційні технології [2].

Сьогодні не потрібно пропагандувати необхідність використання інформаційних технологій при викладанні фундаментальних наук. Сучасні інформаційні технології є складовою частиною мультимедійних технологій (від англ. multi – багато, media – середовище). Ці технології розглядаються як інформаційні технології навчання, реалізують інтерактивний діалог користувача з системою і різноманітність форм самостійної діяльності з опрацювання інформації. Застосування мультимедійних програм надають можливість зробити навчання наочним, значною мірою допомагають здолати бар'єри, споруджені традиційно надмірно формалізованим і абстрактним викладом багатьох університетських навчальних курсів. Використання мультимедійних презентацій при проведенні занять надає можливість досить повно і ясно показати наявні досягнення. Практичні заняття все частіше бажано проводити в комп'ютерній аудиторії з підключенням до Інтернет. Використання інформаційних технологій надає можливість забезпечити різнорівневий підхід до навчання студентів різних спеціальностей, у тому числі і гуманітарних. Перед професійною вищою освітою стоїть ряд завдань, які дуже нелегко було б вирішувати без одночасного розвитку інфокомунікаційних технологій.

Мета статті продемонструвати схему навчального процесу, яка б надала можливість вивчати англійську мову з використанням інформаційних технологій у вищих навчальних закладах.

В сучасному світі усі сфери громадського життя поступово інформатизуються. Від рівня інформаційно-технологічного розвитку і його темпів залежать стан економіки, якість життя людей, роль держави у світовій спільноті. В усіх країнах йдуть інтенсивні процеси інформатизації освіти. Розробляються шляхи підвищення результативності загальної освіти, вкладаються великі кошти в розробку і впровадження нових інформаційних технологій. Використання навчальних інформаційних технологій у наш час має величезне значення завдяки новим сучасним можливостям. Оскільки інформатизація вносить свої корективи в традиційне навчання іноземним

мовам, метою викладачів англійської мови у Вінницькому національному технічному університеті (ВНТУ) є завдання навчитися правильно і ефективно використовувати сучасні інформаційні технології в освітньому процесі.

Сучасна обчислювальна техніка пропонує широкий діапазон технічних і програмних засобів, здатних вирішити велику кількість професійних завдань. У сучасних умовах інтенсивного розвитку інформаційного суспільства зростає потреба у вивченні іноземних мов. Це пов'язано із розвитком різноманітності в життєдіяльності, інформатизації суспільства і поширення нових вимог до управління усіма сферами життя. Знання іноземної мови дає можливість залучитися до світової культури, використовувати величезний потенціал глобальної мережі Інтернет, а також працювати з інформаційними і комунікаційними технологіями і мультимедійними засобами навчання. Інформаційні технології використовуються в навчанні майже усім предметам, відкривають доступ до нових джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають нові можливості для творчості, отримання і закріплення професійних навичок, дозволяють реалізовувати принципово нові форми і методи навчання. Цілком закономірно, що і викладачі іноземних мов, особливо англійської, належним чином оцінили їх.

Під застосуванням новітніх інформаційних технологій в навчанні іноземним мовам розуміють не лише застосування сучасних технічних засобів і технологій, але і використання нових форм і методів викладання іноземної мови і новий підхід до процесу навчання в цілому. Впровадження персонального комп'ютера, технології мультимедіа і глобальна інформаційна комп'ютерна мережа Інтернет впливає на систему освіти, викликаючи значні зміни в змісті і методах навчання іноземним мовам. Ще зовсім нещодавно навчання іноземній мові ґрунтувалося на традиційному підході, який полягав у передачі викладачем теоретичних знань. В умовах аудиторної форми навчання викладач не завжди має можливість приділити належну увагу кожному студентові, що призводить до істотного зниження рівня їх знань, умінь і навичок. Тому одним з основних завдань викладача – активізація діяльності

кожного студента в процесі навчання створення умов для їх творчої діяльності. Як показав власний досвід, використання комп'ютера і мультимедійних засобів допомагає реалізувати особисто-орієнтований підхід у навчанні, забезпечує індивідуалізацію і диференціацію з урахуванням особливостей студентів, їх рівня знань.

Оскільки, мета навчання іноземній мові – це практичне володіння іноземною мовою, викладачі англійської мови нашого університету намагаються на кожному окремому уроці активізувати діяльність кожного студента в процесі навчання, створити ситуації для їх творчої активності. Студенти ВНТУ мають можливість брати участь в різноманітних міжнародних програмах. А можливість вчитися за кордоном припускає не лише високий рівень володіння англійською мовою, але і певні особливості кожного окремого студента: комунікабельність, відсутність мовного бар'єру, знання норм міжнародного етикету, широкий кругозір, уміння показати себе. Як правило, при виконанні різних тестів при вступі у вищі навчальні заклади або участі в конкурсах і олімпіадах, встановлюється певний ліміт часу виконання кожного завдання, що вимагає особливої підготовки. Для досягнення усіх перерахованих цілей, безумовно, ефективну допомогу викладачу надає використання комп'ютерних інформаційних технологій у навчанні англійській мові.

На мою думку, комп'ютер справді допомагає у вивченні іноземної мови. Існує багато дисків, електронних підручників, мультимедійних навчальних програм, використання яких призводять до гарних результатів у вивченні англійської мови. Крім того, студенти мають можливість підготувати реферати, доповіді, презентації працюючи самостійно на комп'ютері та черпаючи необхідну інформацію з Інтернет. У сучасних умовах, враховуючи велику і серйозну зацікавленість студентів інформаційними технологіями, можна використовувати цю можливість як потужний інструмент розвитку мотивації на заняттях з англійської мови. Як показує власний досвід, за допомогою інформаційних технологій можна змінити контроль за діяльністю студентів, забезпечуючи при цьому гнучкість управління навчальним процесом. Роль

викладача тут не менш важлива. Він підбирає комп'ютерні програми, дидактичний матеріал та індивідуальні завдання, допомагає студентам в процесі роботи, оцінює їх знання і розвиток. Застосування комп'ютерної техніки робить і надає можливість здійснити обґрунтований вибір найкращого варіанту навчання.

Процес навчання іноземній мові неможливо звести лише до формування мовної і лінгвістичної компетенції студентів. На мою думку, його логічно забезпечувати комп'ютерними засобами, оптимально поєднуючи їх використання з традиційними методиками навчання іноземним мовам. А використання нових технологій у викладанні іноземної мови надає можливість реалізувати індивідуальний підхід до особи кожного студента. Із стрімким зростанням обсягу інформації, знання самі по собі перестають бути самоціллю, вони стають умовою для успішної реалізації студента, його професійної діяльності. В зв'язку з цим важливо допомогти студентам стати активними учасниками процесу навчання і формувати у них потребу в постійному пошуку інформації. Відповідно, потрібно створити таку організацію навчального процесу, яка дозволяла б розкривати і розвивати їх творчий потенціал (таблиця 1).

Таблиця 1.

Схема організації навчального процесу.

Ефективність	Листування електронною поштою
	Міжнародні проекти
	Публікації творчих робіт
	Самоосвіта
Переваги	Висока мотивація
	Вільний режим роботи
	Безпосередній зворотній зв'язок
	Об'єктивність оцінювання
	Нерозголошення недоліків

Особисті завдання викладача	Форми пред'явлення інформації
	Формування знань з дисципліни
	Контроль навчання
	Оцінювання навчання
	Управління процесом навчання

Розглянемо зміст вищенаведеної таблиці більш детально. Серед найбільш ефективних засобів використання інформаційних технологій в навчанні англійській мові можна виділити листування електронною поштою з людьми, що вивчають англійську мову як іноземну та з носіями мови. Це дає можливість вивчати іншу культуру, отримувати знання з сучасної живої мови. В наш час студенти мають можливість брати участь у міжнародних проектах, конференціях, телекомунікаційних конкурсах, олімпіадах, тестуванні. Подібна участь суттєво підвищує рівень володіння мовою та дає об'єктивну оцінку знань та можливо, навіть, допомагає підготуватися до іспитів. Можливість безкоштовної публікації творчих робіт сприяє підвищенню мотивації. Самоосвіту можна покращити на курсах безкоштовного або платного дистанційного навчання. А безпосередня участь в текстових і голосових чатах також дає можливість попрактикуватися в спілкуванні англійською мовою. Як показує досвід, при виконанні подібних завдань у більшості студентів спостерігається відсутність почуття страху, негативного психологічного моменту.

Інформаційні технології можна використовувати на усіх етапах процесу навчання: при поясненні нового матеріалу, повторенні, закріпленні, контролі. Серед переваг вивчення англійської мови з використанням комп'ютера можна виділити інтерес студентів до комп'ютера, що призводить до високої мотивації процесу навчання. Необмежений час роботи, визначений потребами самого студента, вільний режим роботи, визначення пауз в роботі і темпу засвоєння матеріалу. Студенти охоче ведуть «діалог» з комп'ютером, у них підвищується загальна і мовна культура, забезпечується безпосередній зворотній зв'язок. Відбувається об'єктивне оцінювання відповіді на основі чітких критеріїв без

порівняння з результатами роботи інших студентів. При повторенні помилок комп'ютер «не проявляє» негативних емоцій та не «розголошує» недоліки роботи, повністю забезпечується ефективне виконання вправ. При використанні комп'ютера спостерігається колективний і змагальний характер навчання, тобто студенти мають можливість порівнювати свої успіхи з досягненнями своїх одногрупників.

Як відомо, вивчення іноземної мови – це тривалий і трудомісткий процес, який займає велику кількість часу. Тому, нині на перший план висувається питання, пов'язане з розробкою нових засобів, методів і технологій, що дозволяють якісно поліпшити процес навчання і збільшити швидкість опрацювання великих потоків інформації. Вирішенням цієї проблеми є впровадження інформаційних технологій в навчальний процес, а саме використання сучасних мультимедійних засобів і Інтернет як допоміжних засобів навчання іноземній мові. Електронні словники й енциклопедії, мультимедійні курси, включаючи аудіо та відеоматеріали, електронні видання книг, газет і журналів на мові оригіналу, освітні сайти, форуми – усе це дає можливість отримати вичерпну інформацію з тих або інших питань.

Щодо викладачів, інформаційні технології – це велика кількість мовного і краєзнавчого матеріалу, детальний опис новітніх навчальних технологій, поради авторів автентичних навчальних комплексів, можливість постійно підвищувати власний рівень володіння мовою, обмінюватися досвідом із зарубіжними колегами, спілкуватися самим англійською мовою і залучати до цього своїх студентів. Навчання за допомогою комп'ютера дає можливість організувати самостійні дії кожного студента. При навчанні аудіюванню, кожен студент має можливість чути іншомовну мову, при навчанні говорінню кожен студент може вимовляти фрази на іноземній мові в мікрофон, при навчанні граматичних явищ кожен студент може виконувати граматичні вправи, домагаючись правильних відповідей і таке інше. Крім того, викладач може застосувати комп'ютер для вирішення особистих дидактичних завдань протягом уроку. Це може бути пред'явлення інформації в різних формах, коли

поєднується відео-аудіо інформація, текстова інформація, можливість запису власного голосу і подальшої самокорекції вимови. Формування у студентів загальноучбових і спеціальних знань і умінь з англійської мови. Контроль, оцінка і корекція результатів навчання. Вміння організувати навчання студентів в групах та індивідуально. Удосконалення навичок управління процесом навчання в цілому.

Використання інформаційних технологій дає поштовх розвитку нових форм і змісту традиційних видів діяльності студентів, що веде до їх здійснення на більш високому рівні. Враховуючи власний досвід та досвід викладачів англійської мови ВНТУ, доцільно організувати роботу з комп'ютером так, щоб підтримувати зацікавленість до предмета. Правильно організована робота студентів з комп'ютером може сприяти зокрема зростанню їх пізнавального і комунікативного інтересу, що у свою чергу сприятиме активізації і розширенню можливостей їх самостійної роботи по опануванню англійської мови навіть в позаурочний час. Саме комп'ютерне навчання несе в собі величезний мотиваційний потенціал і відповідає принципам індивідуалізації навчання.

Таким чином, сьогодні, із стрімким зростанням обсягів інформації, знання самі по собі перестають бути самоціллю, вони стають умовою для успішної реалізації особи, її професійної діяльності. В зв'язку з цим, важливо допомогти студентам стати активними учасниками процесу навчання, формувати у них потребу в постійному пошуку інформації. Відповідно, стоїть завдання так організувати навчальний процес вивчення англійської мови у вищих навчальних закладах, що б розкривати і розвивати творчий потенціал студентів.

Висока ефективність процесу підготовки різних фахівців не є прямим наслідком використання новітніх технічних засобів в навчанні. Для досягнення найкращих результатів потрібно ретельне опрацювання усіх складових освітнього процесу. Інформаційні технології відіграють усе більш важливу роль як інструмент автоматизації освітнього процесу та здобування знань.

Найбільш ефективною формою навчання, на мій погляд, є така форма, коли процес навчання тісно пов'язаний з активною діяльністю самого студента, коли підвищується інтерес до англійської мови, посилюється мотивація, виробляється самооцінка. Одним з видів такої організації навчального процесу є використання інформаційних технологій на заняттях з англійської мови, яке є особливо успішним з популяризацією навчальних комп'ютерних програм і мережі Інтернет.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єжова Л. Ф. Інформаційний маркетинг: Навч. посібник / Л. Ф.Єжова – К.: КНЕУ, 2002. – 560 с.
2. Карпенко С. Г. Інформаційні системи і технології / С. Г. Карпенко, В. В. Попов – Київ: МАУП, 2004. – 189 с.
3. Нелунова Е. Д. К проблеме компьютеризации обучения иностранным языкам / Е. Д. Нелунова – Якутск, 2004. – 84 с.
4. Potapova R. K., New Information Technologies in Foreign Language Learning Today / R. K Potapova, E.V Shigina. – Moscow, 2003. – P.189.

A.Slobodianiuk

ORGANIZATION OF EDUCATIONAL PROCESS IN THE STUDY OF ENGLISH WITH THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

The scheme of organization of educational process in the study of English with the use of information technologies in higher educational establishments is considered.

Key words: *information technologies, studies, English, educational process, activization of students' activities.*